

Wie waakt, wint

Dorpsraad Wijk aan Zee

Aangetekend verzonden

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
T.a.v. Gedeputeerde de heer J. Olthof
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Kopie: Wethouders; de heer H. Erol, mevrouw A. van Dijk, de heer G.J.W. de Vries en de heer S. Dinjens.

Cc per e-mail: Provinciale Staten Provincie Noord-Holland, College van burgemeester en wethouders Beverwijk, gemeenteraad Beverwijk

Onderwerp: Reactie Dorpsraad Wijk aan Zee op conceptprogramma Tata Steel 2020 – 2050
d.d. 19 mei 2020

Geachte heer Olthof,

Sinds 1989 zijn de verantwoordelijkheden van gemeenten op het beleidsterrein voor gezondheid wettelijk vastgelegd in de Wet collectieve preventie volksgezondheid. Deze wet verplicht alle Nederlandse gemeenten om actief beleid te voeren op het terrein van de volksgezondheid. Deze actieve zorgplicht is niet verwonderlijk. Het is immers de gemeente die direct invloed heeft op de leefomgeving van haar inwoners. Medische milieukundige zorg (waarbinnen zaken vallen als luchtverontreiniging en geluidshinder) is onderdeel van deze wettelijk vastgelegde taak van de gemeenten.

Maar ook de Provincie heeft een zorgplicht jegens haar inwoners. En als het om Tata Steel gaat, komt daar nog een dimensie bij. Het is de Provincie die uiteindelijk de ruimte bepaalt die het bedrijf krijgt voor zijn (voor bewoners en milieu) schadelijke emissies.

U schrijft in uw concept-beleidsplan dat de effecten van Tata Steel op onze gezondheid 'nog niet volledig in beeld zijn'. Het is in het beleidsplan de opmaat voor nog meer onderzoek. Onderzoek heeft tot nog toe altijd geleid tot uitstel van ingrijpen. Daarom vindt de Dorpsraad nieuw onderzoek onwenselijk. In de IJmond, waarvan Wijk aan Zee onderdeel uitmaakt, zijn de emissies van Tata Steel al vele decennia een hardnekkig en ernstig probleem voor milieu en volksgezondheid.

En nee, we weten niet alles en zullen vermoedelijk ook nooit binnen een mensenleven alle effecten van de emissies op onze gezondheid kunnen vaststellen. Maar we weten genoeg. De schadelijkheid van de uitstoot van een staalcomplex is bewezen en uitgebreid beschreven in allerlei internationaal wetenschappelijk onderzoek. We weten daarom ook wat de kwalijkste onderdelen zijn van het productieproces. In het geval van Tata Steel in de IJmond is er eveneens een scala aan plaatselijke onderzoeken en een dito reeks zorgwekkende onderzoeksresultaten die de overheid een basis geven tot ingrijpen

We weten dat er veel ultrafijnstof aanwezig is in de IJmond en met name in Wijk aan Zee (bron: recente RIVM-metingen). Er zijn directe relaties tussen (ultra) fijnstof, de uitstoot van zware metalen en kanker. In de allereerste plaats longkanker; Beverwijk komt heel veel vaker longkanker voor dan in de rest van Nederland en dat al drie decennia lang (bron: Kankeronderzoeken GGD). Asbestkanker komt ook schrikbarend veel voor. En dan praten we nog niet over verhoogde incidentie van leukemie, waar bijvoorbeeld blootstelling aan benzeen (emissie van Tata Steel) een risicofactor is

We weten dat er ongezonde hoeveelheden lood en vanadium op onze tuinmeubelen en in onze speeltuinen terecht komen (bron: RIVM-grafietonderzoek). We weten dat als de wind afkomstig is van Tata – en dat is hij vaak – dat er fijnstof onze kant op komt. We weten dat we dan ook blootgesteld worden aan stoffen als PAKs, roet, stikstof en zwaveldioxide, zwavelwaterstof en koolmonoxide. Onlangs werd er chroom 6 aangetroffen in een slakberg richting pier; ook dat kan verwaaien. (bron: Rapport Sweco, mei 2020) We weten dat bewoners daadwerkelijk klachten rapporteren die veroorzaakt zijn door stof-, roet of rookoverlast. (bron: Gezondheidsmonitoren)

We weten dat bijna negentig procent van de lokale fijnstof emissie in dit gebied afkomstig is van Tata Steel (bron: Vervolgonderzoek fijnstof emissies IJmond, DCMR Milieudienst Rijnmond 2009, fase 1, 2 en 3). We weten dat sinds 2016 de uitstoot van fijnstof (en andere stoffen) weer stijgt, ondanks inspanningen van de gemeenten om de uitstoot van verkeer en scheepvaart te verminderen (bron: Datarapport luchtkwaliteit IJmond, juni 2019). Overigens is het verkeer en scheepvaart ter plaatse vooral ook bestemd voor of afkomstig van Tata Steel.

We weten dus veel over de emissies van Tata Steel en hun schadelijkheid. Het is daarom met verbazing en zelfs ontzetting dat wij kennisgenomen hebben van het conceptprogramma Tata Steel 2020-2050. In de twintig pagina's beleidsvoornemens staat geen enkele concrete gezondheidsmaatregel noch een meetbaar gezondheidsdoel. Geen enkel(e). Wat dat gezondere IJmond uit de titel inhoudt – de hoofdboodschap van het programma - is zelfs niet eens gedefinieerd. Overigens vindt de Dorpsraad dat de IJmond gezond moet worden. 'Gezonder' is een te lage inzet in een zo vervuild gebied.

Voorts worden in uw beleidsplan de resultaten uit eerdere gezondheids- en milieuonderzoeken genegeerd of niet eens genoemd. De recente verontrustende resultaten uit het kankeronderzoek en het ultrafijnstof-onderzoek waren nog niet bekend bij het opstellen; dus deze omissie begrijpen we, en we mogen aannemen dat deze alsnog worden verwerkt. Maar de rest? Alle onderzoeken behoren alsnog in dit programma te worden genomen als belangrijke referentie voor de gezondheidssituatie, vindt de Dorpsraad Wijk aan Zee (*zie ook bijlage 2*)

Daarnaast geeft u aan af te wachten tot de resultaten van het grote door u zelf geïnitieerde RIVM- vervolggezondheidsonderzoek er liggen. Dit vindt de Dorpsraad onbegrijpelijk. Te meer omdat het RIVM aan u laat weten dat het niet nodig is te wachten op de resultaten van dit onderzoek. Er is immers ook nu al voldoende aanleiding voor de overheid om per direct actie te ondernemen. En ook uw eigen GGD zegt – bij monde van de directeur en de milieudeskundige: 'Iedere verlaging van de emissies van Tata betekent gezondheidswinst voor de IJmond.'

De Dorpsraad vindt de vaagheid en het gemak waarmee met de term 'gezondheid' wordt gestrooid in uw beleidsplan verontrustend. Het woord 'gezondheid' wordt 49 keer in dit programma gebruikt, zoals:

- Gezondheid is belangrijk;
- Gezondheid moet meer nadruk krijgen in de VHT-taken;
- Er moet meer onderzoek komen naar gezondheid;
- De effecten van Tata Steel op onze gezondheid zijn niet volledig in beeld;
- De negatieve effecten van Tata Steel op onze gezondheid moeten wel minder en
- Burgers maken zich veel zorgen over hun gezondheid. Die moeten gerustgesteld worden.

In het leidende beleidsdocument voor de komende drie decennia moet u volstrekt helder zijn over wat u hieraan gaat doen, indachtig uw taak als hoeder van de volksgezondheid en de leefomgeving. En ook Tata Steel heeft daar recht op. Wat zijn uw meetbare doelen en prioriteiten met betrekking tot de volksgezondheid indachtig de emissies van Tata Steel? En hoe gaat u voortgang meten?

Tata is zware industrie die met zeer zorgwekkende stoffen werkt in een dichtbevolkt, kwetsbaar gebied. Vergunningverlening, toezicht en handhaving laten te wensen over; ook dat is een feit. U wekt met uw beleidsplan de indruk dat uw insteek met betrekking tot de volksgezondheid vooral de onrust over de schadelijkheid (in plaats van de schadelijkheid zelf) is.

We zien in dit beleidsplan een overheid die het bedrijf op geen enkele wijze – bijvoorbeeld met milieu-maatregelen - in de weg wil zitten. Dat kan, mag en zal zo niet blijven. Dit beleidsplan leidt dus tot uitstel. Slecht voor de volksgezondheid maar ook slecht voor de toekomst van het staalbedrijf dat u zo verleidt tot korte termijn beleid dat uiteindelijk zal resulteren in continuïteitsproblemen. (zie ook *scenario's bijlage 3*)

Want ook de voornemens die u heeft om de schadelijkheid van de uitstoot te verminderen, blinken uit in vaagheid en hangen op allerlei voorbehouden. Een voorbeeld. Er wordt bij de minister neergelegd of hij/zij iets kan doen in Europees verband om van de overkapping van een mengveld een BBT te maken. Een ander voorbeeld: mogelijk zou de regionale overheid kunnen gaan sturen op de onderkant van de BBT-bandbreedte (lees: op zo min mogelijk uitstoot). Maar dat hangt af van de uitkomst van een onderzoek. Of – nog een voorbeeld – wat u als voornemens presenteert hoort al tot uw wettige taak: de Provincie *gaat* handhaven op de rauwe kooks; rauwe kooks is een productiefout bij het cokes garen die voor veel hele ongezonde uitstoot zorgt.

Het aller concreetste beleidsvoornemen dat u formuleert is dat u met Tata Steel wil praten om het bedrijf ervan te overtuigen dat de concrete maatregelen uit de *roadmap* die een gunstig effect hebben op de gezondheid van bewoners naar voren gehaald zouden moeten worden. Overigens is de roadmap door de regionale overheid eerder afgekraakt. Maar inzichten veranderen soms snel.

De voornemens die u formuleert in uw plan zijn als druppels op een gloeiende plaat. Als de regionale overheid de volksgezondheid in de IJmond een dienst wil bewijzen, stuurt zij aan op sluiting van Kooksfabriek 2 en ten minste een deel van de pelletfabriek en sinterfabriek van Tata Steel. De cokes- pellet en sinterproductie horen tot de meest vervuilende bedrijfsonderdelen. Bovendien gaat dit in IJmuiden ook nog eens in sterk verouderde installaties waar de afvang of filtering allang niet meer passen bij de huidige opgerekte productiecapaciteit. Dat een pelletfabriek zonder doekfilters (een BBT) werkt, wordt nergens in Europa vertoond. De Dorpsraad dringt overigens al sinds 2013 aan op sluiting van Kooksfabriek 2.

Daarover zou de overheid in gesprek met Tata Steel moeten gaan en niet over het naar voren halen van bepaalde onderhoudsactiviteiten uit de roadmap. En met betrekking tot Kooksfabriek 2 en de pellet- en sinterfabriek kan de overheid met gerechtvaardigde milieu-eisen komen. Tata Steel kan ook met minder eigen pelletproductie en met minder eigen cokesgaring prima staal maken. Het kan deze grondstoffen inkopen, net als andere staalbedrijven in Europa doen.

U breidt nu een conceptplan rond onzekere toekomstplannen van een bedrijf dat volgens u een gegeven is op dit moment en in de toekomst. U impliceert daarmee dat Tata Steel een groot bedrijf blijft, zoals het nu is. In feite, door uw slappe houding verleidt u het bedrijf tot deze weg. Uw grenzen zijn bepalend voor de toekomstplannen van Tata. Uw visie en vaststelling zijn politieke statements. Er zijn namelijk allerlei scenario's voor Tata Steel denkbaar.

Diverse experts zetten vraagtekens bij toekomstplannen die er nu liggen, waarbij een forse stijging van de productie in de huidige vervuilende setting nog mogelijk is. Maar u heeft zich laten overtuigen blijkens het conceptprogramma en wilt het bedrijf daarbij steunen en faciliteren. Dat is een politieke keuze en in onze ogen een kortzichtige die bovendien de IJmond uiteindelijk meer schade berokkent dan goed doet. (Zie voor meer hierover bijlage 3) U kunt zich bovendien afvragen of de onverantwoorde ruimte die u het bedrijf nu geeft op termijn zelfs niet de levensvatbaarheid van datzelfde bedrijf aantast. Zachte heelmesters maken stinkende wonden is ook in dit kader een wijsheid om bij stil te staan.

Geen politieke keuze maar een plicht volgens de wet is dat u de volksgezondheid dient te borgen. En daarin moet u actief zijn. Zolang Tata Steel met hoogovens werkt, is het een zeer vervuilend bedrijf. Ook in de opzet met Hlsarna blijven de hoogovens nog steeds produceren, zeker in de proefopstelling - waaraan u refereert - met een productie van circa 1 miljoen ton. Tata Steel mag dit immers van u *in aanvulling* op de huidige productie maken. Het afvangen van CO₂ is prachtig maar doet niets voor de overlast door stof, stank en lawaai in de IJmond. En in die zin draagt het niet bij aan verbetering van onze gezondheid, zoals u abusievelijk veronderstelt.

U spreekt over de balans bewaken tussen industrie en omgeving. De Dorpsraad stelt vast dat er onbalans is. Groeiende onbalans. Het is van belang dat na decennia van verwaarlozing de gezondheid van omwonenden en het milieu meegewogen gaan worden in het Tata-beleid van de overheid. Gezondheid is moeilijk in geld uit te drukken maar we weten

dat een gezonde leefomgeving cruciaal is. De stijgende directe en indirecte gezondheidskosten dragen bij aan de groeiende onbalans.

Schade aan het milieu en de klimaatschade worden steeds beter kwantificeerbaar. De samenleving wordt steeds kritischer over de maatschappelijke kosten van vooral de industrie ('de vervuiler betaalt'). De CO2 heffing en het krimpscenario voor grote CO2 producenten bevestigen deze trend. In een beleidsstuk dat twee generaties moet kunnen meegaan, moet dit geadresseerd worden. Bij afwegingen voor de toekomst met betrekking tot Tata Steel op de locatie IJmuiden dienen de maatschappelijke gezondheidskosten (voor zover te berekenen) EN milieukosten verplicht een plek te krijgen in het Programma Staal. En naarmate de tijd verstrijkt wegen deze steeds zwaarder. (Zie ook hierover meer in bijlage 3)

Balans betekent een verantwoordelijke overheid die de grens voor het bedrijf bijstelt en een bedrijf dat alternatieve toekomstscenario's onderzoekt. Scenario's die Tata Steel in IJmuiden van een vervuilend almaar doorgroeiend half-fabrikaten exporterende onderneming tot een toekomstbestendig hoogwaardig technologiebedrijf op een passende schaal maken. Passend in een leefbare omgeving; passend bij de Nederlandse klimaatbijdrage en passend bij de hoogwaardige markten in Europa.

De Dorpsraad vindt in het beleidsplan te veel wordt uitgegaan van de korte termijn (financiële) belangen van Tata. In het geval van zware industrie in een dichtbevolkt gebied moeten gezondheid en milieu randvoorwaarden zijn voor iedere bedrijfsactiviteit. De risico's die bewoners anders lopen zijn veel te groot. Het bedrijf dient zich aan te passen binnen deze randvoorwaarden. Maar de inzet van Tata Steel is de huidige productie te verhogen tot acht miljoen ton en mogelijk tien miljoen. Meer en groter betekent nog meer vervuiling en gezondheidsschade.

Vervuiling heeft echter een maatschappelijke prijs. Die wordt naarmate de tijd verstrijkt steeds groter en mag in de afwegingen niet uit het oog worden verloren. Maatschappij en overheid moeten kosten en baten tegen elkaar kunnen afwegen en tot een rationele beslissing kunnen komen. Dat kan effect hebben op de strategie van het bedrijf. De (te ruim) vergunde milieuruimte is nu nog gratis voor Tata Steel. Het bedrijf heeft daarom bedrijfseconomisch geen enkele prikkel om tot een andere strategie te komen. U verleidt het bedrijf met te ruime regels om door te groeien. Het is zeer de vraag of meer volume Tata Steel op de langere termijn kan redden.

Gegeven alles wat nu al uit en te na bekend is moet huidige 'paraplu-vergunning' (uit 2007) per onmiddellijk op de schop. Hij gaat voorbij aan nieuwe wetenschappelijke inzichten over milieu en gezondheid en beschikbare technologie. De ellende met Kooksfabriek 2 is daar onder andere het resultaat van. U zegt de negatieve effecten van de bedrijfsactiviteit op onze gezondheid te willen verminderen. Dat kan alleen met ingrijpen, een scherpere vergunning en adequate handhaving ervan. Het is onvoorstelbaar dat voortmodderen met de qua ontwerp verouderde cokesfabriek daarin past. Durf, wees concreet en neem de maatregelen die nodig zijn. En gun Tata de duidelijkheid die vereist is zodat zij echt duurzame plannen kunnen maken.

In uw conceptplan spreekt u over het herzien van vergunningen maar de omschrijving is buitengewoon vaag. De Dorpsraad stelt voor ook hier met duidelijke doelen en tijdsfasering te werken. Waarom niet beginnen met een concrete doelstelling voor verlaging van de emissies binnen 5 jaar? Dat zou kunnen meewegen in het besluit van Tata over de revisie van HO6, en als het daarvoor te laat is die daarna van HO7. En samenhangend daarmee de Kooksfabriek 2 en andere grondstof voorbereidings installaties. En waarom niet streven naar nul stof emissie in 2050? Er zijn genoeg landen waar nul emissie de eis is bij de opstart van een fabriek.

Wij dringen erop aan om bij de vergunningverlening per direct te werken met saldering in plaats van met het NIBM principe. Zoals ook al genoemd in de milieudialoog IJmond (bron: Rapportage voor bestuurlijk overleg, oktober 2013). Dat is overigens zo'n rapport dat door u is geschreven en vervolgens in de la is verdwenen, zoals zo vele. Cumulatie van milieueffecten is een permanent probleem voor ons en het wordt totaal genegeerd in de vergunningverlening.

Wij noemden al de noodzaak gezondheidsdoelen voor de IJmond te stellen. Die moeten duidelijk en scherp zijn en aangevuld worden met een tijdsplanning en een globaal stappenplan. Zo kan tussentijds geëvalueerd worden of de doelstelling bereikt of bedreigd wordt. De gezondheidsnormen van de WHO stellen wij voor als voorlopig doel voor uiterlijk 2030. Deze tijdspanne en normen heeft u voor luchtverontreiniging zelf ook aangenomen door uw handtekeningen begin dit jaar onder het Schone Lucht Akkoord; dus dat komt mooi uit.

2030 is tien jaar vanaf nu; dat is ruim genoeg voor aanpassing door een groot bedrijf als Tata Steel. Mits u helder maakt wat de grenzen zijn. Geef als regionale overheid Tata Steel helder het grens stellend kader zodat het bedrijf de noodzakelijke ingrepen kan doen. Zonder dat is er geen bedrijfseconomische basis voor een qua gezondheid verantwoorde bedrijfsplanning.

Luchtverontreiniging is een van de grootste gezondheidsrisico's, zoals de overheid in allerlei beleidsdocumenten ook al vaststelde. Fijnstof veroorzaakt veel gezondheidsproblemen. Zoals we eerder aanhaalden, wordt de fijnstofoverlast door lokale bronnen in de IJmond voor bijna 90 procent veroorzaakt door Tata Steel. En het leeuwendeel daarvan komt van oppervlaktebronnen. De Dorpsraad doet u enkele dringende suggesties waarmee juist deze stofuitstoot verminderd kan worden:

- sluiting van Kooksfabriek 2 (we noemden het al even)
- plaatsing van windschermen of (nog beter) overkappingen
- sluiting van de pelletfabriek (ook genoemd).
- het verplicht verlagen van de slakbergen of ze overdekken.

Ook deze suggesties zouden een plaats moeten krijgen in uw Tata Steel beleidsplan aangezien u de negatieve effecten van de staaloperatie op onze gezondheid wil verminderen.

De provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten ondertekenden begin dit jaar het Schone Lucht Akkoord. U heeft in dat akkoord afgesproken dat de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxiden in 2030 op de WHO-norm te krijgen. De IJmond-gemeenten hadden zich al

tot doel gesteld om in 2021 de luchtkwaliteit te verbeteren ten opzichte van 2016 en de bijdrage van lokale bronnen te verminderen (bron: Visie Luchtkwaliteit 2017-2021). Maar we weten dat de PM10 (fijnstof) sinds 2016 juist weer stijgt. We stellen vast dat er geen zichtbare monitoring of relevante acties worden ondernomen om de doelen voor 2021 te halen. Het maakt de Dorpsraad sceptisch. Is een akkoord over schonere lucht dan alleen een ceremonie om de publieke opinie te paaien? Daarom opnieuw onze oproep: laat in het Tata Steel beleidsplan de WHO-norm hand aan hand gaan met een duidelijk stappenplan, monitoring en wenselijke acties. En ga over tot actie.

En wat de wenselijke acties betreft: U kunt per direct beginnen met een missive aan de OD's. Geef opdracht aan de Omgevingsdiensten om in nieuwe vergunningen uit te gaan van:

- een scherpere fijnstofnorm
- vaststelling door bewezen fijnstofemissie en niet berekend op basis van aannames
- de NIBM niet zonder meer van toepassing verklaren en uitgaan van de gezondheidssituatie in de IJmond.

Tot nog toe negeren de OD's, toch uitvoerders van uw beleid naar wij aannemen, domweg uw voornemen tot een gezondere leefomgeving. Zie bijvoorbeeld de recent afgegeven vergunning wandeloven waarin de Omgevingsdienst ODNZKG aangeeft:

“Inzake de Overige componenten (PM2,5, benzeen, ozon, benzeen, zwaveldioxide, koolmonoxide, lood, arseen, nikkel, cadmium en benzo(a)pyreen)

Uit de jaarlijks gerapporteerde achtergrondgegevens, verkregen van het Planbureau Leefomgeving (PBL), blijkt dat de achtergrondconcentraties voor deze stoffen in Nederland bijzonder laag zijn, om welke reden wij een nadere toetsing aan de van toepassing zijnde grenswaarden niet nodig geoordeeld hebben.

Wij concluderen dat het aannemelijk is gemaakt dat er geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde. Hierom kunnen wij de vergunning verlenen”

Zo zijn er legio voorbeelden. Als uw uitvoerders (OD's) niets doen met de beleidsvoornemens, hoe gaat de schonere lucht en de gezondere IJmond er dan komen? We merken ook op dat ook dit geldt voor de Omgevingsverordening 2050. De intenties die de Provincie daarin uitspreekt geven meer in plaats van minder ruimte voor schadelijke uitstoot.

U wilt meer en beter communiceren met de bewoners omdat deze zich zorgen maken over hun gezondheid. De bewoners willen vooral maatregelen en verbetering zien. Zij verwachten dat de overheid de oorzaak van hun klachten aanpakt. Als er merkbaar resultaat is, zal de onrust vanzelf afnemen en het vertrouwen in u als overheid weer toenemen.

Wij concluderen dat het conceptprogramma Tata Steel 2020-2050 zoals dit nu voorligt, ons geen enkel vertrouwen geeft dat u een gezondere, laat staan een gezonde, leefomgeving gaat realiseren. We verzoeken u dit plan aan te passen rekening houdend met de inhoud van deze reactie.

Dorpsraad

Wie waakt, wint

Wij maken u erop attent dat er drie bijlages zijn die deel uitmaken van onze reactie. Wij hebben voor bijlages gekozen in verband met de overzichtelijkheid.

Hoogachtend,

V. van Waardenburg
voorzitter

A.W. van Lochem
secretaris

Bijlage 1: suggesties per pagina voor verbetering van het beleidsplan

Bijlage 2: de resultaten van de belangrijkste lokale gezondheidsonderzoeken die wij graag opgenomen zien in het beleidsplan

Bijlage 3: het denkkader voor aanvullend scenario-onderzoek